

Intimiteit en seksualiteit in de zorg, 'Let's talk about it'

Rotterdam Stroke Service 2022

Laura Huisman-Schellekens & Mandy Wisman- van der Teen
Praktijk Thalamus

1

Programma

- Inleiding: Intimiteit en seksualiteit
- Hersenen en seksualiteit
- Gevolgen van hersenletsels voor intimiteit en seksualiteit
- Het gesprek aangaan
- Begeleidings- en behandelmogelijkheden
- Casuïstiek

2

Let's talk about it!

Grenzen verleggen door kleur te bekennen

- Seks is privé, dat bespreek je niet
- Er zijn veel andere problemen/prioriteiten waardoor ik seksualiteit niet bespreek
- Ik ben geen seksuoloog; ik mag er dan ook niet naar vragen
- Echtbaar is 80+, seksualiteit speelt geen rol meer
- Als ik er naar vraag, dan;
 - moet ik alles weten
 - moet ik er ook iets mee doen

3

Rol van intimiteit en seksualiteit

Intimiteit en seksualiteit kent vele

Functie

v

v

4

Seksuele ontwikkeling

Multidimensioneel

- Partner
- Lichaamsbeeld
- Genderidentiteit
- Genderrol
- Opvattingen en gevoelens
- Interesse en verlangen

5

Bij hersenletsels

- Seksuele problemen komen bij 50-60% van de patiënten met hersenletsels voor (Moreno et al., 2013)
- 68% rapporteert hier professionele hulp voor te willen, 10% niet (Sander, 2012)
- Maar in de praktijk;
 - Praten we er niet makkelijk over (Dyer et al., 2014)
 - Spelen vaak andere problemen een rol, zoals somberheid, angst, lichamelijke problematiek

6

Sekspraat

Sprake van enige terughoudendheid

- Het ligt te gevoelig, het is privé, het is een taboe;
- Ik voel mij er onprettig of ongemakkelijk bij;
- Je kunt toch niet heel veel doen.

In de praktijk is wel degelijk een (zorg)behoefte

- Er is sprake van een gemis, en/of verlies;
- De situatie, danwel de rollen zijn veranderd;
 - Het is anders nu... Zij is er altijd mee bezig, Hij blijft zich opdringen
- Men draagt langere tijd een last op zijn/haar schouder.

7

Seksuologie

8

De rol van het brein bij seksualiteit

• Ons brein speelt een belangrijke rol bij seksualiteit;

- Het motiveert ons
- Heeft invloed op de zin in seks
- Hoe wij seksualiteit ervaren en ervan kunnen genieten
- Het controleert onze seksuele interesse en gedrag

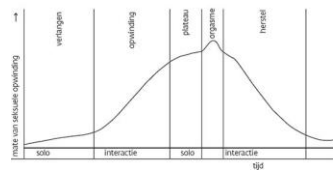

9

De rol van het brein bij seksualiteit

Seksuele respons cyclus

Bron: Gijssels 2004

= Cyclus voor mannen

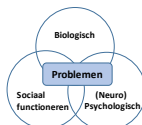
10

De gevolgen van NAH voor seksualiteit

• De problemen op seksueel gebied spelen zich vaak af op de volgende verschillende domeinen:

- Biologisch
- (Neuro)Psychologisch
- Sociaal (cultureel)

Figuur: Biopsychosociaal model van seksualiteit (Gan, 2005).

11

De gevolgen van NAH voor seksualiteit (2)

Biologisch	(Neuro)Psychologisch	Sociaal
Man/vrouw	Zelfbeeld/identiteit	Relatie
Hormonen	Lichaamsbeeld	Communicatie
(Chronische) Ziekte	Coping	Rolverandering
Lichamelijke beperkingen	Cognitieve/Psychische klachten	Levensfase
Vermoeidheid	Rouw	Toekomstperspectief
Medicatie	Vermijding	Cultuur / religie

12

NAH en seksuele problematiek

Veelvoorkomende problemen op het gebied van seksualiteit zijn;

- Verminderde zin in intimiteit en seksueel contact
- Problemen met opwinding
- Psychische problematiek
- Grensoverschrijdend gedrag

13

Take home messages

- Hersenletsel kan gevolgen hebben voor de intimiteit, (seksuele) beleving en het seksuele gedrag
- Niet iedere verandering hoeft per se een probleem te zijn
- Maak het bespreekbaar en ga na of men er last van heeft
- Zodat je indien nodig daarna goed kan doorverwijzen

14

Let's talk about it!

Manieren om seksualiteit bespreekbaar te maken

- Kort inleidend praatje: "Het bruggetje"
 - Een voorbeeld
 - "We komen nu bij een onderwerp dat nogal in de privésfeer ligt, maar dat door uw aandoening vaak vragen of zorgen kan geven, namelijk seksualiteit. Vindt u het goed dat ik u daar een vraag over stel?"*
- Vraag naar veranderingen (niet zozeer naar problemen)
- Vraag naar behoefte aan informatie

15

Let's talk about it!

- Het betreft professionele aandacht voor een belangrijk levensgebied
- Als professional hoeft je niet de oplossing te hebben of alles te weten
- Erkenning geven
- Psycho-educatie
- Praten over seksualiteit leer je door het te doen

16

Behandeling

- Afstemming o.b.v. behoefte, probleem, situatie
- Psycho-educatie
- Behandeling bij seksuoloog, relatie- of systeemtherapeut
- Praktische oplossingen, bespreekbaar maken van behoeften
- Behandeling oppakken
 - Nagaan wie is bevoegd en bekwaam
 - En voel ik mij er oké bij om dat te regelen?

17

Casuïstiek

Een man van 41 jaar kreeg een hersentrauma na CVA. In de periode daarna was hij vermoeid, verhoogd prikkelbaar en problemen in het denkvermogen (o.a. snel afgeleid en vergeetachtig). Er is sprake van uitval op het werk, somberheidsklachten en relatieproblemen.

Man: "Ik weet niet meer wie ik ben, ik ben mijzelf kwijtgeraakt, ze zal vast niet meer van mij houden"

Vrouw: "Hij wil niets meer, ik ervaar afstand"

18

Take home messages

- Maak het thema intimiteit en seksualiteit bespreekbaar
- Creëer een open sfeer en benoem dat er geen taboes heersen
- Door het gesprek aan te gaan ontstaat er ruimte voor
 - Erkenning
 - Psycho-educatie
 - Postieve verandering
- Blijf bewust van eigen grenzen

19

Bronnen en informatiefolders

20

Vragen?

Dank voor de aandacht!

Emailadres: praktijkbalamus@outlook.com

21